

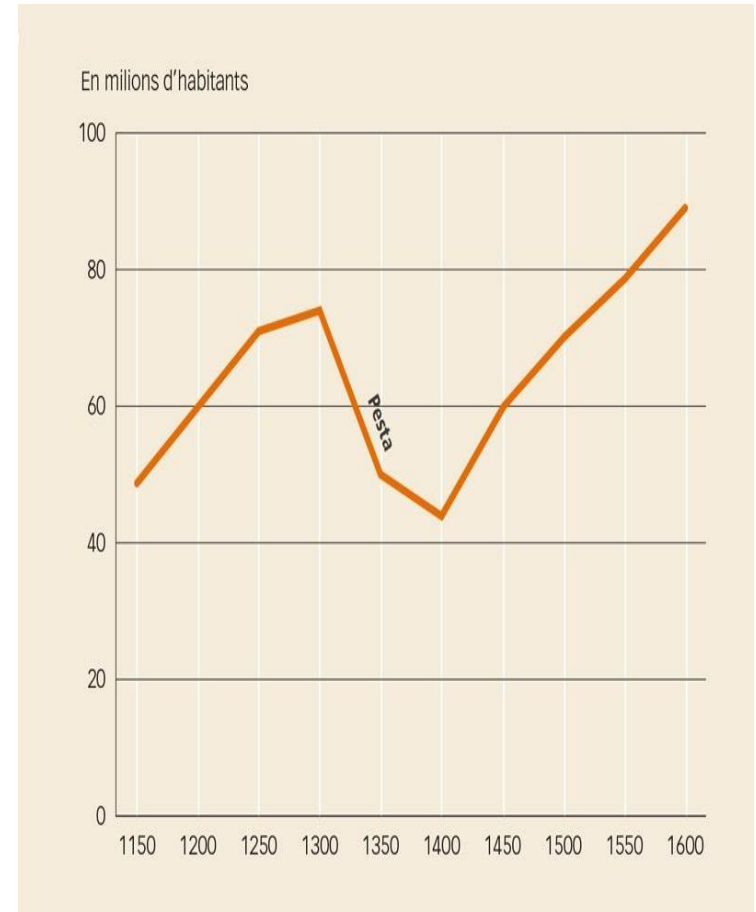
Una nova societat

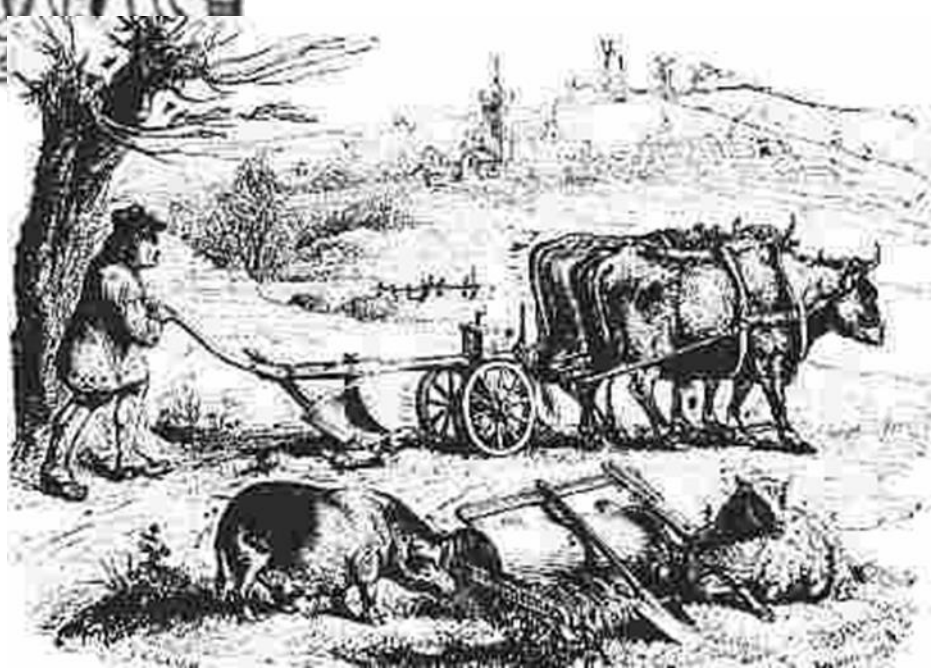
Tema 2 (9)

Canvis socioeconòmics

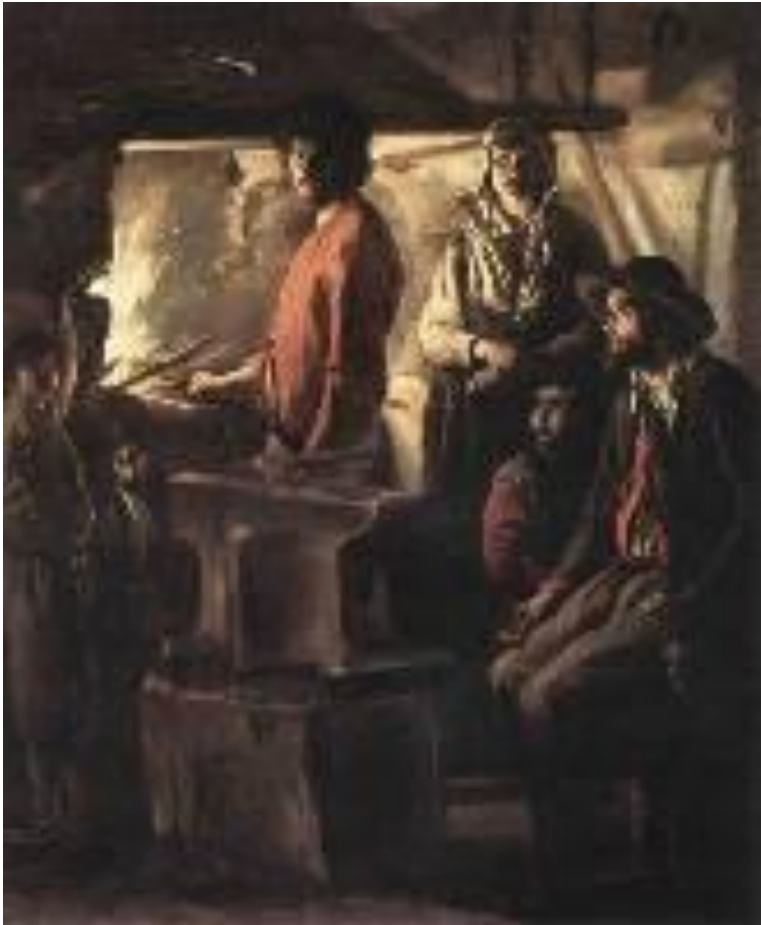
Recuperació de la població i les crisis periòdiques

- L'evolució demogràfica de l'AR caracteritzava per l'estancament, com en etapes anteriors. Una natalitat elevada, una mortalitat elevada i els efectes negatius de les crisis periòdiques.
- Es produïen periòdicament *mortalitats catastròfiques* causades sobretot per les *crisis de subsistència* (males collites, fam i malalties).
- Després d'un segle de mortaldat, el segle XVI és un segle de recuperació (l'augment del nombre de matrimonis i de naixements, millora de l'econòmica).
- Finals del segle XVI, el XVII i meitat del XVIII tornen les epidèmies, males collites i guerres i per això augmenta la mortalitat.

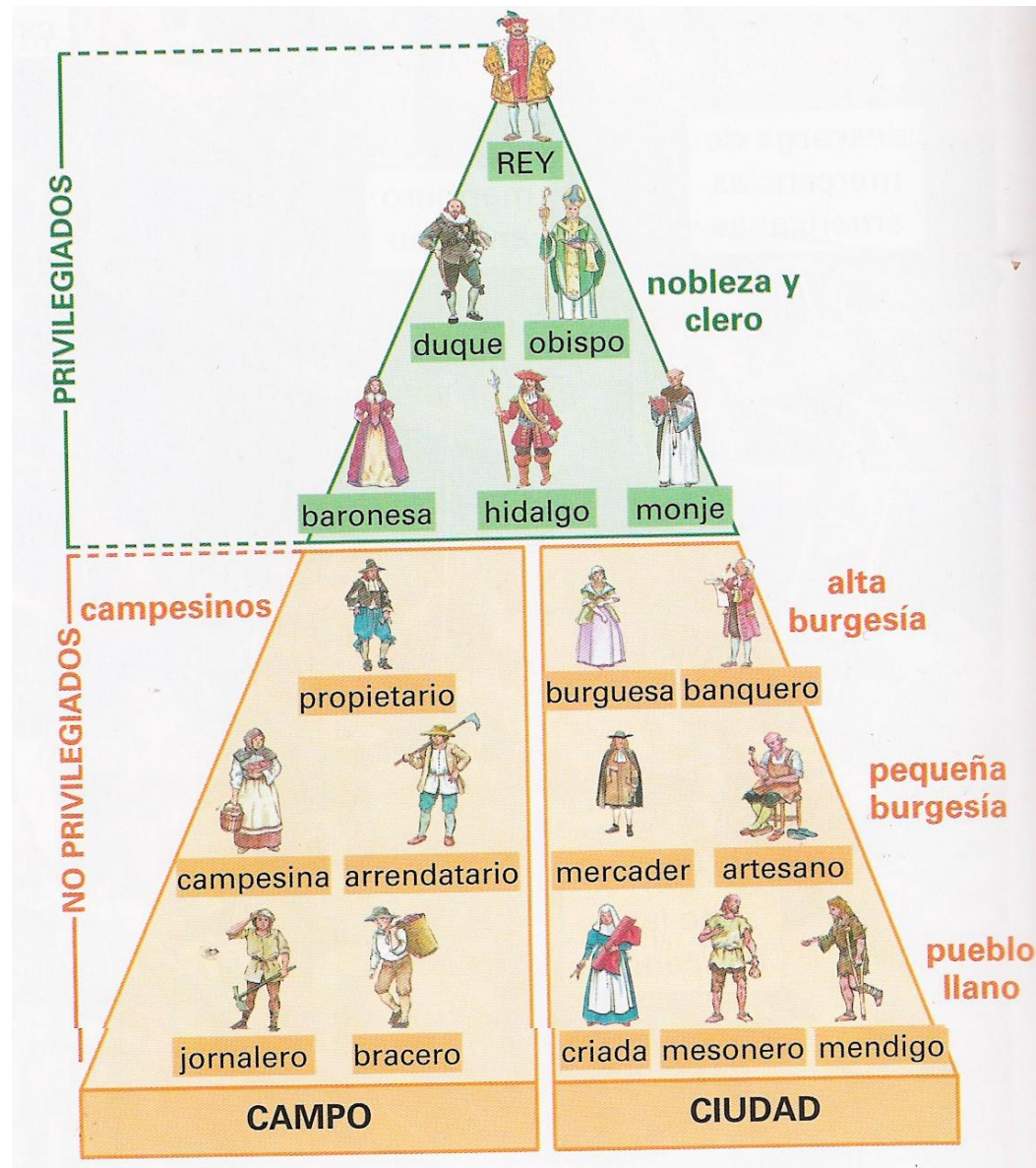

- L'increment de l'activitat econòmica
- Base de l'economia: l'agricultura (de subsistència).
- Indústria artesanal organitzada en gremis
- Comerç interior: local o regional, productes bàsics, poc ús de moneda
- Segles XV i XVI, fase de creixement econòmic.
 - augment de població i augment de demanda (nous sistemes de producció: sistema domiciliari i manufactura).
 - Increment activitat comercial per descobriments (afecta a poca gent).
 - Perfeccionament nous sistemes de pagament i préstecs. Millora sistema bancari. Grans potències a ciutats amb ports on poder comerciar.

la indústria és de caràcter artesanal
Conserva encara trets gremials.

- Les transformacions socials
 - la societat dividida en tres estaments com en l'edat mitjana: la noblesa i el clergat (els privilegiats: no pagaven impostos directes, dominaven la societat i ocupaven els càrrecs principals).
 - Dins l'estament no privilegiat, la burgesia va assolir una gran preeminència (famílies dels grans comerciants i banquers, alguns van enllaçar amb famílies nobles per aconseguir prestigi i reconeixement social). Algunes famílies burgeses van assolir un gran poder polític (els Mèdici), altres (Fugger o els Welser) es van relacionar directament amb reis més poderosos del seu temps.
 - Els camperols, la majoria de la població, continuaven tenint unes condicions de vida molt dures i majoritàriament eren molt pobres. A l'Europa occidental van millorar la seva condició, en la majoria dels països van deixar de ser serfs i es van convertir en persones lliures.

ORGANIZACIÓ ESTAMENTAL

La formació d'un estat modern

- Les monarquies autoritàries

Europa en 1500

- Els grans regnes

Los principales reinos fueron: Francia, Inglaterra, España y Rusia.

TIPOS DE MONARQUÍA EN LA EUROPA MEDIEVAL Y MODERNA

	MONARQUÍA FEUDAL	MONARQUÍA AUTORITARIA	MONARQUÍA ABSOLUTA	MONARQUÍA PARLAMENTARIA
Cronología	Ss. IX - mediados s. XV, en toda Europa	Ss. XV - XVIII (RRCC y Austrias)	Ss. XVIII - inicios s. XIX (Barbones)	Surge en 1660 en el Reino Unido, tras la Revolución Inglesa.
Instituciones	· Vasallaje · Curia o Consejo Real · Cartas (a partir del s. XII)	· Hacienda · Inquisición y otros tribunales de Justicia · Santa Hermandad · Ejército · Consejos Reales · Diplomacia · Burocracia (virreyes;...)	· Administración centralizada y uniformizadora (unificación de leyes, Secretaría de Estado, Capitanías Generales)	Sin constitución Instituciones de gobierno: Rey Parlamento (poder legislativo) Gabinete ministerial Consejo Privado
Apoyos económicos	· Grandes nobles · Alto clero · Burguesía	· Burocracia centralizada · Grupos privilegiados y alta burguesía	· Grupos privilegiados · Burocracia centralizada · Nuevos impuestos (Catastro)	B Estado
Enemigos / Rivales	· Grandes nobles · Alto clero	· Otros reinos · Territorios con privilegios y fueros (Aragón con Cataluña)	· Otros reyes · Ilustrados	Otros reinos
Limitaciones a su poder	· Es el Primus inter Pares	· Fueros y privilegios locales	· En teoría ninguna (es una Monarquía Absoluta de Derecho Divino). Desaparecen los Fueros	B Rey es el Jefe de Estado, pero en muchas cosas debe someterse a las decisiones del Parlamento, real depositario de la soberanía del pueblo
Valoración de su poder	· Muy limitado · Depende totalmente de las relaciones de vasallaje	Aumenta a costa de privilegios locales y del poder político de los nobles (que mantienen otros privilegios, económicos y sociales, y entran en el Estado)	Poder muy elevado, que genera descontento entre la población	El Rey se convierte en figura simbólica y con poca responsabilidad política. Como dijo Thiers: " El rey reina, pero no gobierna ".

Monarquía feudal

- Cada señor recluta a sus vasallos para la guerra.
- Cada señor gobierna su propio territorio.
- Los nobles tienen mucho poder.

Monarquía autoritaria

- Existe un ejército permanente.
- El rey gobierna sobre un territorio unificado.
- La nobleza está sometida.

Un exemple: la monarquia hispànica

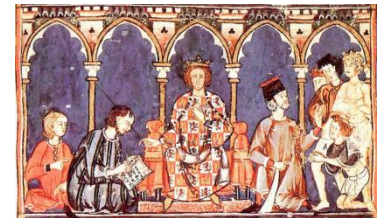
- Castella i Aragó al segle XV
- La unió dinàstica
- Política interior
- Unitat religiosa
- Expansió territorial

Corona de Castella i Aragó segle XV

✓ *P. Ibèrica al segle XV*: 5 unitats polítiques (C. Castella, Corona d'Aragó, Regne de Navarra, Regne de Portugal i Regne de Granada)

✓ *Corona de Castella*:

- Revoltes nobles
- Únic Estat, Corts úniques i una mateixa llei per a tot el territori.
- El rei castellà concentrava més poders en la seva persona que la resta de reis peninsulars.
- L'economia: agricultura i ramaderia.
- ❖ El predomini de la ramaderia i les rutes de la llana (destinada a l'exportació o a la indústria tèxtil. Sols una petita part de la llana que es produïa a Castella es quedava al regne per als teixidors de les ciutats). El comerç de la llana en mans de la noblesa.
- ❖ No es va desenvolupar una burgesia que es podia haver enriquit amb la manufactura i amb el comerç i que hauria tingut la influència necessària per fer de contrapès al poder de la noblesa.
- ❖ La majoria de les terres castellanes es dedicaven al conreu de cereals o de productes per a l'exportació (vi i oli).
- No tan afectada per les epidèmies i en expansió

Corona d'Aragó:

- Confederació. Corts, lleis diferents per a cada territori. Pactisme.
- Expansió mediterrània
- Economia: agricultura, artesania i comerç (segons zones)
- Crisi segle XV:
 - ❖ Agrícola
 - ❖ Demogràfica: pesta i fam
 - ❖ Crisi successòria. Guerra Civil.
 - ❖ Crisi social: remences, biga-busca
 - ❖ Rivalitat comerç mediterrani

Unió dinàstica: Reis Catòlics

Ferran II: 1469, casament (1 any sent rei sicilià), d'amagat, a Valladolid, amb la futura Isabel I de Castella.

Ferran va heretar la corona catalano-aragonesa l'any 1479, quan ja feia cinc anys que era rei de Castella

Els dos regnes més importants de la Península compartirien els sobirans, **no es fusionarien**, el casament entre Isabel de Castella i Ferran d'Aragó no va ser més que una **unió dinàstica**

Els dos territoris **s'associen** mitjançant una política i una diplomàcia comunes, però els dos regnes **mantenen** la seva originalitat, les seves lleis, les seves institucions i els seus costums propis.

Pòlitca interior

La **corona de Castella** es dividia en 13 províncies amb dret a representació en Corts a més de 5 regnes: Toledo, Conca, Sevilla, Còrdova, Jaén i Granada.

La **corona d'Aragó** es componia de 4 regnes: Aragó, Catalunya, València, Mallorca, cadascun d'ells amb diferents entitats territorials més petites. Els Reis van tendir a governar els seus territoris des de Castella i van triar virreyes o lloctinents en cadascun d'aquests territoris.

Transformacions territorials en el costat castellà:

- Supressió de l'autonomia municipal i dels avançaments
l'extensió de la figura dels corregidors reals per administrar les ciutats i els districtes o corregimientos.
- La nova organització polític-judicial superior al **corregimiento**, basada en **chancillerías** (amb seu a Valladolid i Granada; ambdues chancillerías separades per la línia del Tajo) i en **audiències**.

Aragó:

- Només es van crear certes institucions com els **virreyes** (representants del poder real en cadascun dels territoris de la Corona d'Aragó) i com el **Consell d'Aragó** que, amb seu a Castella, servia de nexa amb aquests territoris.
- **Insaculació**: per acabar amb el poder de l'oligarquia aristocràtica i patrícia que havia dominat les institucions de govern en el segle XIV, **sistema d'elecció** dels càrrecs públics consistia en l'elaboració d'una llista de totes les persones que aspiraven a un càrrec, llista prèviament aprovada pel rei, per a després ser elegides per sorteig.
- Les demarcacions territorials aragoneses van romandre igual que a finalitats de l'Edat Mitjana.

Creació Santa Hermandad:

- creada pels Reis Catòlics en 1476 per garantir la seguretat i mantenir l'ordre públic en tots els territoris de la Corona. Va ser concebut com a cos d'exèrcit permanent en teoria, però en la pràctica es va formar per sotmetre a la noblesa, ja que aquesta recorria al bandolerismo per solucionar els seus problemes financers.

Redreçament a Catalunya

Solució conflicte remença: Sentència Arbitral de Guadalupe (1486) que alliberava els pagesos de la seva adscripció a la terra, els permetia disposar dels béns mobles i mantenir-se a les seves terres com a emfiteutes

Mesures proteccionistes per a facilitar la recuperació de la indústria catalana, entre les quals destaquen la reserva del mercat sicilià per als productes tèxtils catalans i la limitació de l'exportació de la llana.

❖ **L'acabament de la crisi social agrària**, el sanejament de la moneda, la reducció del dèficit de les institucions públiques, la protecció a l'agricultura, l'enfortiment del comerç, el proteccionisme industrial i la reforma institucional

Unitat religiosa

Tribunal de la Santa Inquisició (1478)

Conversió de jueus i musulmans (moriscos).

Expulsió dels jueus (1492)

Acte de fe: era una cerimònia pública generalment a la plaça pública de les ciutats per escoltar el veredict de les sentències individuals, dictades contra els reus de la Inquisició espanyola

Expansió territorial

Aillar França i engrandir el territori, factors que ho van afavorir:

- La iniciativa diplomàtica de Fernando. El seu propòsit era aconseguir els millors acords per al seu regne.
- L'eficàcia de l'exèrcit de la Corona al comandament del general Gonzalo Fernández de Còrdova, conegut com el Gran Capità.
- La gran aportació de recursos econòmics procedents del desenvolupament artesanal i del comerç de la llana i del blat a les ciutats castellanques i llewantines (València, Catalunya).
- La política matrimonial dels reis pel que fa als matrimonis dels seus fills.
- En 1502 hereten el títol d'Emperador i Autòcrata dels Romans.

Mitjans:

- CONQUESTA
- ANNEXIONS
- PACTES
- CASAMENTS

Conquesta

- Conquesta del **regne nazarí de Granada** (1492)
- Els Reis Catòlics també van decidir conquerir **el nord d'Àfrica**, objectius:
 - Eliminar els focus de la pirateria berberisca de la zona.
 - Continuar la Reconquesta per a la cristiandat de la Nova Hispània.

La conquesta va començar amb l'obtenció de Melilla en 1497, de Mers-el-Kebir en 1505 i més tard del Penyal de Vélez, Orà, Bugía, Alger, La Goleta i Trípoli.

- Conquesta de **les Canàries** (final 1500)
- **La conquesta del regne de Navarra (1.512):** Fernando, després de l'entrada del duc d'Alba en el regne i la presa de Pamplona (excusa: anar contra França), es va proclamar dipositari del regne de Navarra i, finalment, rei el 1513. Va justificar la conquesta per les butlles d'excomunió llançades per Julio II contra el rei francès Luis XII i els seus aliats. En 1515, en les Corts de Burgos, el rei Fernando va incorporar el regne de Navarra a la corona de Castella.

Diplomàcia i annexió

- **Tractat de Barcelona amb Carles VIII (1493)**: el monarca francès tornava els comtats **de Rosselló i la Cerdanya** a canvi del compromís de Ferran de no intervenir en els afers italians de França, sempre que aquests no vulneressin els interessos de la Santa Seu. Després el Papa li va demanar ajuda a Fernando per a tornar a col·locar al rei napolità en el seu tron.
- Amb Luis XII de França va **signar el Tractat de Granada** per ocupar els exèrcits de tots dos països el **regne de Nàpols**. Després d'aquest fet van sorgir algunes discrepàncies entre tots dos exèrcits, motiu d'una guerrilla en la qual va guanyar l'exèrcit del Gran Capità, obtenint així la Corona d'Aragó Nàpols
- Descobriment i annexió d'**Amèrica** a la Corona de Castella
- Annexió de **Portugal** per matrimonis: **fracàs**

Casaments

REYES CATÓLICOS - POLÍTICA MATRIMONIAL

La Política Exterior de los Reyes Católicos incluía un proyecto de alianzas selladas por los matrimonios de sus hijos.

